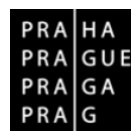

PRAVIDLA PRO ŽÁKOVSKÝ PARLAMENT

MONTESSORI ŠKOLY ANDÍLEK –
MATEŘSKÁ ŠKOLA A ZÁKLADNÍ ŠKOLA, O.P.S.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

Obsah

1. Žákovský parlament	1
1.1 Co je žákovský parlament?	1
1.2 Funkce žákovského parlamentu pro školu	1
1.3 Funkce žákovského parlamentu pro žáky	2
2. Cíle žákovského parlamentu	3
2.1 Struktura cílů žákovského parlamentu	3
3. Koordinátor žákovského parlamentu	4
3.1 Náplň činnosti koordinátora	4
3.2 Rozvoj kompetencí koordinátora žákovského parlamentu	5
4. Pravidla žákovského parlamentu	6
4.1 Zahájení školního roku	6
4.2 Volby do žákovského parlamentu	6
4.3 Fungování žákovského parlamentu	7
4.4 Komunikace činnosti parlamentu	7
4.5 Evaluace činnosti žákovského parlamentu	7
5. Aktivity žákovského parlamentu	8
6. Použité zdroje	9
6.1 Metodické materiály a literatura	9
6.2 Online zdroje a webové stránky	9

Tento materiál vznikl v rámci projektu Rozvoj demokratické kultury v Montessori školách Andílek, reg. č. CZ.07.4.68/0.0/0.0/20_079/0002103.

1. Žákovský parlament

1.1 Co je žákovský parlament?

Žákovský parlament je skupina volených žáků jedné školy. V rámci školy se jedná o vytvořenou platformu pro aktivní zapojení žáků do činnosti a komunity školy. Činnost žákovského parlamentu prostupuje celou školou. Jeho přínosy nezaznamenají jen zvolení členové, ale všichni žáci ve škole, vedení školy, pedagogové i rodiče.

Díky žákovskému parlamentu se žáci učí spolupráci a vzájemnému respektu, přijímat odpovědnost za svou práci a konání, budují si vztah ke svému okolí a utváří vazbu na školu, upevňují v sobě pocit, že svou aktivitou mohou své okolí výrazně ovlivňovat, a v neposlední řadě rozvíjejí řadu pro život nezbytných dovedností jako je schopnost se rozhodovat, delegovat, pracovat s časem a dalšími zdroji, rozvoj sociálních dovedností, umění komunikovat a přijímat odpovědnost za sebe i okolní prostředí.

1.2 Funkce žákovského parlamentu pro školu

Žákovský parlament pomáhá ve třídách i ve škole jako celku budovat proinkluzivní prostředí, je nástrojem demokratické výchovy, podporuje multikulturní klima ve škole a podporuje proinkluzivnost.

Žákovský parlament plní ve škole konkrétně tyto funkce:

A. Podporuje komunikaci napříč celou školou

Žáci ze všech tříd jsou členy parlamentu, tedy svými spolužáky, pravidelně vedeni k tomu, aby vyjadřovali své názory a navrhovali řešení případných problémů či přicházeli s nápady na zlepšení života a klima ve škole. Členové žákovského parlamentu jsou komunikačním mostem mezi ostatními žáky, pedagogy a vedením školy. Školní parlament tak podporuje princip otevřené komunikace, která je klíčovou charakteristikou školy.

B. Podporuje pozitivní a proinkluzivní klima školy

Žáci a učitelé se stávají jedním týmem, společně usilují o to, aby bylo ve škole dobře všem bez ohledu na mateřský jazyk, národnost, materiálové zázemí, školní výsledky, pohlaví nebo jiné vstupní charakteristiky, které děti nedokáží okamžitě ovlivnit. Žáci realizují své projekty a podporují dobré vztahy napříč školou.

C. Podporuje inovace a rozvoj ve škole

Návrhy, nápady a aktivity, které žákovský parlament může přinést, pomáhají vedení vystoupit z každodenní rutiny a podívat se na jednotlivé oblasti a aktivity z jiné perspektivy, pro školu z té nejdůležitější – z pohledu dětí samotných. Vedení tak získává jedinečnou možnost rozvíjet školu v souladu s potřebami své primární cílové skupiny a udržet vzdělávání moderní, orientované na budoucnost a klíčové oblasti zájmu dětí.

1.3 Funkce žákovského parlamentu pro žáky

A. Rozvíjí odpovědnost žáků

Žáci si uvědomují, že společně nesou odpovědnost za to, jak funguje společenství, jehož jsou součástí, a to se netýká pouze školního prostředí, ale každého dalšího společenství, jehož budou děti postupně v rámci života součástí.

B. Posiluje proaktivní postoje žáků

Žáci zažijí, že ve škole mohou něco změnit k lepšímu, důvěřují tomu, že jejich iniciativa a aktivita může mít praktický dopad na jejich život. Žáci získávají základy společenské odpovědnosti a občanské aktivity.

C. Propojuje žáky napříč třídami a ročníky

Scházejí se žáci ze všech tříd, sdílejí dění ve třídách, hledají společný zájem, spolupracují na školních projektech, a především mají společný cíl. Dochází tak k propojení a spolupráci dětí, kteří v běžné aktivitě školy nemají možnost spolupracovat.

D. Podporuje rozvoj klíčových kompetencí

- komunikativních (žáci formulují své myšlenky, vzájemně je sdílejí, učí se aktivně naslouchat, diskutovat a prezentovat výsledky své práce)
- řešení problémů (žáci pojmenují problémové situace a ve spolupráci navrhnou řešení, učí se dělat ve skupině rozhodnutí)
- sociálních (žáci se učí fungovat jako skupina zastupující všechny členy komunity, vzájemně se respektovat, podporovat skupinu v dosažení cílů)
- pracovních (žáci se učí spolupracovat v týmech, respektovat názor ostatních, řídit projekt, čas, finance a další zdroje)
- občanských (žáci se zajímají o pocity a názory druhých, nabývají odvahu postavit se případné diskriminaci, chápou základní demokratické principy a pravidla fungování společenství)

2. Cíle žákovského parlamentu

Cílem žákovského parlamentu je, aby si žáci všímali toho, co se ve škole a jejím okolí děje, cíleně se zamýšleli nad tím, co se jim líbí a co naopak nelíbí na chodu školy a vzdělávacím procesu, a zejména pak nad tím, co a jak mohou vlastními silami ovlivnit, rozvinout a posunout správným směrem. Žákovský parlament hledá cesty, jak řešit vzniklé problémy a jak řešení realizovat. Také plánuje a realizuje aktivity rozvoje komunitního života kolem školy, aktivity podporující demokratické a multikulturní klima a pozitivní atmosféru.

Ze žákovského parlamentu často přicházejí návrhy, které by pedagogy či vedení školy v běžném denním chodu ani nenapadly, ale pro klima školy a žáky jsou potřebné a zajímavé. Právě inovativní a netradiční návrhy mohou být pro vedení výzvou.

2.1. Struktura cílů žákovského parlamentu

Cíle žákovského parlamentu by měly být rozděleny na dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé.

A. Dlouhodobé cíle

Dlouhodobé cíle jsou stanoveny ve spolupráci s vedením školy a měly by se týkat rozvoje školního prostředí či procesu vzdělávání, které se dotkne všech žáků školy a jejího fungování. Dlouhodobé cíle jsou stanoveny na horizont několika let. Nesou s sebou většinou také investici a realizaci celého projektového záměru.

B. Střednědobé cíle

Střednědobé cíle se většinou týkají jednoho funkčního období žákovského parlamentu, tedy jednoho školního roku. Jedná se tedy většinou o prioritu daných členů žákovského parlamentu na aktuální školní rok. Střednědobé cíle plní zástupci žákovského parlamentu ve spolupráci s koordinátorem žákovského parlamentu.

C. Krátkodobé cíle

Krátkodobé cíle vychází z aktuální situace ve třídě nebo škole. Často vychází z podnětů dalších žáků nebo komunity. Realizace krátkodobých cílů je nejjednodušeji proveditelná. Žáci jsou plně podporováni v realizaci krátkodobých cílů, protože dosažení těchto cílů je také motivací k další práci.

3. Koordinátor žákovského parlamentu

Škola zvolí v rámci svého týmu koordinátora žákovského parlamentu, a to vždy na období jednoho školního roku. Koordinátor může být volen do dané funkce i opakovaně.

Koordinátor žákovského parlamentu je pedagogický či nepedagogický pracovník školy, který pomáhá žákům organizovat celoškolskou žákovskou samosprávu ve formě žákovského parlamentu, sněmu, rady nebo jiného žáky zvoleného formátu. Podporuje žáky v jejich vlastní aktivitě a pomáhá vytvářet podmínky pro to, aby si poradili sami. Koordinátorem parlamentu je někdo, kdo má o danou problematiku zájem a chce být žákům partnerem a průvodcem.

3.1 Náplň činnosti koordinátora

Koordinátor žákovského parlamentu zajišťuje především:

A. Připravené prostředí

Koordinátor žákovského parlamentu připravuje pro žáky a studenty potřebné prostředí a zázemí pro činnost a aktivity žákovského parlamentu. Jedná se o především o zajištění prostor pro činnost parlamentu a plánované akce a aktivity, materiálního vybavení, pomůcek pro rozvoj činnosti, personální zajištění plánovaných aktivit atd.

B. Koordinaci činnosti žákovského parlamentu

Koordinace činnosti žákovského parlamentu spočívá především v řízení rámce a struktury činnosti žákovského parlamentu. Jde o řízení a pravidelnost setkávání, realizaci dohod v souladu s plánem, dodržování demokratických postupů, řešení sporů a problémů.

Důležitou součástí koordinace aktivit je také finanční řízení. Koordinátor pomáhá žákům se zajištěním financování plánovaných aktivit, pomáhá jim řídit rozpočty jednotlivých akcí, správně pracovat se všemi náklady a hospodařit s případnými výnosy a dalšími příjmy. V případě možnosti zajistit financování činnosti z dotačních titulů spolupracuje s projektovým pracovníkem školy a vedením.

Koordinátor také zajišťuje a dohlíží na volbu členů žákovského parlamentu v souladu s pravidly.

C. Motivaci žáků i pedagogů

Motivace hraje významnou roli v úspěšnosti a zájmu o žákovský parlament, a to jak ze strany žáků, tak ostatních zainteresovaných stran, především pedagogů a vedení školy. Koordinátor musí neustále posouvat činnost žákovského parlamentu do priorit školy a zajišťovat zájem vedení školy o rozvoj této platformy. Nástrojem je dobrá prezentace činnosti žákovského parlamentu, účast na poradách vedení s prezentacemi činnosti žákovského parlamentu, ale také motivace samotného koordinátora činnost vykonávat. Škola by se tedy měla snažit o adekvátní finanční ocenění práce koordinátora žákovského parlamentu. Významným úkolem koordinátora žákovského parlamentu v oblasti motivace směrem k pedagogům je propojovat činnost žákovského parlamentu přímo s výukou a aktivitami školy.

D. Výkonnou funkci

Úkolem koordinátora žákovského parlamentu je dohlédnout na realizaci jednotlivých aktivit a zvolených cílů, a to ve spolupráci s vedením školy. Je tedy výkonnou mocí žákovského parlamentu.

3.2 Rozvoj kompetencí koordinátora žákovského parlamentu

Práce koordinátora je svou povahou jiná než běžná pedagogická činnost, koordinátor podporuje žáky nepřímou. Koordinátor je podpořen v absolvování DVPP pro oblast koordinace žákovských parlamentů, má k dispozici metodickou podporu a podporu od vedení školy a svých kolegů. Podpora ze strany školy bude realizována v souladu s finančními a personálními kapacitami školy během jednotlivých školních let.

Příklady DVPP kurzů pro rozvoj kompetencí koordinátora žákovského parlamentu:

- Trénink koordinátora parlamentu I.: Jak začít s parlamentem, abychom brzy neskončili? (6 hod.)
- Trénink koordinátora parlamentu II.: Jak vybrat zástupce ze tříd a udělat z nich dobrý tým? (6 hod.)
- Trénink koordinátora parlamentu III.: Jak vést zasedání, aby nás to bavilo? (6 hod.)
- Žákovský parlament na 1. stupni: Jak začít s parlamentem již na prvním stupni? (6 hod.)
- Seminář pro pedagogický sbor: Žákovský parlament v životě školy (4 hod.)

Ve vzdělávání v oblasti žákovských parlamentů může žáky také podpořit:

- Zážitkový kurz pro žáky: Trénink dovedností členů žákovského parlamentu
- Projektová výuka ve škole na téma žákovského parlamentu ve spolupráci s externím odborníkem

Kompletní metodickou podporu zajišťuje například Centrum pro demokratické učení, o. p. s. (www.cedu.cz), se kterým je škola v kontaktu.

4. Pravidla žákovského parlamentu

Žákovský parlament tvoří skupina žáků z různých tříd, kteří se scházejí za účelem sdílení informací z jednotlivých tříd, komunit a aktivit celé školy. Každá třída má tři své demokraticky volené zástupce. Se zástupci pak spolupracují další žáci dané třídy, kteří mají zájem se dobrovolně aktivně zapojit.

Žáci se scházejí pravidelně alespoň jednou za 14 dní, v případě potřeby častěji. Členové parlamentu pravidelně získávají informace od svých spolužáků ve třídách.

Na základě sebraných informací organizují aktivity na zlepšení prostředí školy nebo celé komunity. O všem živě komunikují nejen se spolužáky, ale také s vedením školy a pedagogickými i nepedagogickými pracovníky, partnery školy, městskou částí a rodiči. Pravidla žákovského parlamentu jsou k dispozici všem pedagogům, žákům i rodičům v budově školy.

4.1 Zahájení školního roku

Koordinátor žákovského parlamentu zahájí daný školní rok setkáním s pedagogickými a nepedagogickými pracovníky školy a vedením v přípravném týdnu. Koordinátor seznámí kolegy s činností žákovského parlamentu v daném školním roce, termíny voleb do žákovského parlamentu a fungováním parlamentu během školního roku. Především třídní učitelé dostávají informace o svém zapojení do činnosti parlamentu a roli, kterou v rámci činnosti platformy mají.

4.2 Volby do žákovského parlamentu

Volby do žákovského parlamentu probíhají každý školní rok, vždy v prosinci. Je třeba zvolit pevný termín, stanovit počet členů.

V říjnu a listopadu jsou všichni žáci informováni o žákovském parlamentu, termínu konání voleb, je jim představena činnost žákovského parlamentu a jeho cíle. Žákům je pak vysvětlen systém voleb tak, aby měli všichni možnost se v případě zájmu účastnit. Každá třída si pak volí tři své zástupce do žákovského parlamentu demokratickou volbou.

Volba probíhá fyzicky prostřednictvím hlasovacích lístků.

O výsledcích volby jsou informovány všechny třídy, pedagogové i komunita školy.

Členové si pak ze svých řad volí na první schůzi předsedu, zástupce, zapisovatele a koordinátora komunikace, popř. další funkce, které zvolení členové považují za nezbytné pro činnost žákovského parlamentu.

4.3 Fungování žákovského parlamentu

Zahájení činnosti žákovského parlamentu proběhne na první schůzi parlamentu, kde se zopakují pravidla pro fungování parlamentu a jeho funkce. Všichni členové dostanou informace o právech a povinnostech členů, termínech a místech konání schůzek, informace o jednotlivých funkcích v parlamentu – předseda, zástupce, zapisovatel, koordinátor komunikace.

Schůzky žákovského parlamentu probíhají mimo výuku, jsou tedy mimoškolní aktivitou. Zasedání členů žákovského parlamentu je veřejné pro žáky a zaměstnance školy.

4.4 Komunikace činnosti parlamentu

Nezbytnou součástí činnosti žákovského parlamentu je prezentace činnosti platformy a schopnost dávat o své činnosti vědět všem zainteresovaným stranám, především ostatním žákům školy, pedagogům, rodičům, komunitě a partnerům školy.

Komunikace bude probíhat prostřednictvím webových stránek školy, sociálních sítí, školního newsletteru, prezentací v budově školy, prezentací na školních a komunitních akcích, a to vše v souladu s GDPR pravidly školy.

4.5 Evaluace činnosti žákovského parlamentu

Žákovský parlament předkládá výsledky své činnosti na konci školního roku všem zainteresovaným stranám.

Evaluace by měla probíhat také na úrovni každého člena, který by měl zhodnotit svou práci a vyhodnotit pak práci celého parlamentu za dané období. Důležité je se seznámit s hodnocením jednotlivých členů. Zjistit, jestli je práce naplňovala, jestli je bavila, přišla jim smysluplná a pro školu a komunitu prospěšná. Také jestli vnímali nějaké překážky, co pro ně bylo náročné a co třeba úplně nepřekročitelné.

Součástí evaluačního procesu je také hodnocení činnosti parlamentu ze strany ostatních žáků, pedagogů, vedení a rodičů. Evaluace probíhá prostřednictvím dotazníkového šetření a řízených rozhovorů ve skupinové diskuzi.

Hodnocení činnosti je pro fungování žákovského parlamentu nezbytné. Pomáhá koordinátorovi zlepšovat fungování platformy a zajistit její význam v rámci struktury školy. Hodnocení pomáhá koordinátorovi nastavovat četnost setkání, počet členů, jejich absence, míru zapojení pedagogů, rodičů a vedení do činnosti parlamentu. Koordinátor zjistí, jestli se na škole zlepšili díky činnosti žákovského parlamentu podmínky, zkvalitnila výuka nebo zlepšilo prostředí a klima školy, vztahy mezi žáky, vztahy mezi žáky a pedagogy a v neposlední řadě také vztahy mezi školou a rodiči/komunitou. Zjistí také postoj pedagogických a nepedagogických pracovníků k fungování žákovského parlamentu.

Vlastní evaluaci samozřejmě dělá i samotný koordinátor.

Výsledkem evaluace by měl být návrh strategie činnosti žákovského parlamentu na další období.

5. Aktivity žákovského parlamentu

Aktivity realizované žákovským parlamentem se budou měnit v návaznosti na potřeby žáků, komunity i školy a prioritních cílů zvolených členů. Koordinátor žákovského parlamentu plánuje aktivity žákovského parlamentu pro každé školní pololetí ve spolupráci s pedagogy, vedením školy a žáky. Aktivity udržuje aktuální v souladu s děním ve škole (aktivity školy, komunitní akce atd.) i společnosti (volby, společenské změny, výsledky jednání klíčových orgánů ČR nebo EU).

Pravidelnou aktivitou žákovského parlamentu je organizace prohlídky Parlamentu České republiky nebo Senátu České republiky či jednání krajského/městského zastupitelstva.

6. Použité zdroje

Pro zpracování pravidel žákovského parlamentu byly použity níže uvedené zdroje.

6.1. Metodické materiály a literatura

1. Hazlbauer, T.; Petrovská, K.; Hotový, F. Žákovský parlament I. Jak začít s parlamentem, aby brzy neskončil. Praha: Gemini, 2012.
2. Hazlbauer, T.; Petrovská, K.; Hotový, F. Žákovský parlament II. Jak vybrat zástupce tříd a udělat z nich dobrý tým. Praha: Gemini, 2012. 50 s.
3. Hazlbauer, T.; Petrovská, K.; Hotový, F. Žákovský parlament III. Jak vést zasedání, aby nás to bavilo. Praha: Gemini, 2012.
4. Froněk, J.; Bucvanová, E.; Karafiát, K. Žákovský parlament na prvním stupni: pomocník pro koordinátora parlamentu. Praha: Gemini, 2013.
5. HOTOVÝ, F. et al. Politeia – Výchova demokratického občana. Praha: Gemini, 2008.

6.2. Online zdroje a webové stránky

1. Příklady z praxe a kontakty na konzultační centra pro žákovské parlamenty fungující při základních školách ve všech krajích ČR: www.zakovskeparlamenty.cz.
2. Centrum pro demokratické učení, o. p. s.: www.cedu.cz.

